

Coimisiún na Scrúduithe Stáit
State Examinations Commission

LEAVING CERTIFICATE EXAMINATION, 2018

HUNGARIAN

HIGHER LEVEL

Monday, 18 June

09:30 - 12:30

Olvassa el a következő szöveget, és válaszoljon érthetően magyarul az I., II. és III. részben feltett kérdésekre!

Jólétet mindenkinek!

1. „Olyan jövőkép lebeg a szemem előtt, amelyben az egyén azt mondhatja, én a saját erőmből akarok érvényesülni, az élet rizikóját magamra vállalom, sorsomért egyedül akarom viselni a felelősséget. Te, állam, arról gondoskodj, hogy ezt meg is tehessem” – így foglalta össze Ludwig Erhard nyugatnémet gazdasági miniszter 60 éve a szociális piacgazdaság lényegét. E szerint a gazdaság felhajtóereje az egyéni vállalkozás teljes szabadsága, a jobb teljesítményre és tisztas nyereségre ösztönző verseny, az állam pedig jogrendjével, a gazdasági környezet szabályozásával ügyel a verseny tisztaságára, és arra, hogy aki önhibáján kívül végképp lemarad, az se kerüljön a társadalmon kívülre. Vagyis a piac törvényei mellett érvényesüljenek a szociális megfontolások is – ezért az elnevezés: szociális piacgazdaság.

2. Amikor Erhard ezeket az elveket 1957-ben megjelent, Jólétet mindenkinek című könyvében közkinccsé tette, már javában működött a modell. A szociális piacgazdaság bibliájának is tartott könyv az idők során negyedmillió példányban jelent meg, 14 nyelvre fordították le.

3. Nyugat-Németország gazdaságának, a sokat emlegetett csodának, a Wirtschaftswundernek az éveiben kézzelfogható valósággá váltak Erhard fejtegetései arról, hogy a fogyasztásnak kell olyan tartós nyomást gyakorolnia a gazdaságra, amely a termelés állandó bővítését, a kereslethez való minél jobb igazodását kikényszeríti. Úgy gondolta, hogy a verseny a legeredményesebb eszköz a társadalmi jólét megteremtésére. „Minden gazdaság végső célja az, hogy az embereket kiszabadítsa az anyagi szűkölködésből” – foglalta össze credóját a könyvében. Ez sikerült is. Nyugat-Németország hatalmas léptekkel számolta fel a háborús károkat, majd indította be iparát, kereskedelmét. Ehhez persze jelentős segítséget adtak a Marshall-terv keretében érkező dollármilliárdok is. A fő szerepet azonban a gazdasági szabadságot megtapasztaló-megélő emberek tenni akarása, sikerre, nyereségre vagy egyszerűen csak több fizetésre törekvése, egyszóval a verseny kibontakozása játszotta.

4. A sors fintora, hogy Erhard, legalábbis politikai értelemben, csak három évig élvezhette munkájának gyümölcsét: 1966 decemberében lemondott. Távozását az váltotta ki, hogy úgymond válságjelenségek voltak tapasztalhatók a nyugatnémet gazdaságban: a növekedés „csak” háromszázalékos volt, a munkanélküliség pedig elérte az egy százalékot.

5. A szociális piacgazdaság maradt – kérdés azonban, hogy elhozta-e mára mindenki számára a jólétet. Abszolút értelemben feltétlenül, már amennyiben az átlag német munkás vagy alkalmazott jövedelmi helyzetét, lakáskörülményeit, autóját, nyaralási szokásait összevetjük az erhardi időkével. A fizetés több, a lakás nagyobb, az autó gyorsabb. Érdemes azonban azt is megnézni, hogy ez mennyiben az emberek egyéni teljesítményének gyümölcse, vagyis mennyire tudtak élni a szociális piacgazdaság biztosította szabadsággal, az ideális esetben mindenki számára egyenlő feltételekkel. És az sem mindegy, hogy az a bizonyos jólét mindenki számára növekedett, vagy csak egyeseknek jut jobb lét.

6. Marcel Fratzscher közgazdászprofesszor, a berlini gazdaságkutató intézet vezetője a közelmúltban megjelent, a társadalmi egyenlőtlenségeket feszegető könyvében úgy vélte, a szociális piacgazdaság ideálja ebből a szempontból megbukott, a mai Németország nem biztosít

egyenlő feltételeket a gazdasági élet szereplőinek, az emberek nem azonos feltételekkel vesznek részt a gazdasági versenyben. A németországi magánvagyonok 60 százaléka a társadalom felső 10 százalékának a kezében összpontosul, míg az alsó 50 százalék összesen a vagyon 2,5 százalékát mondhatja magáénak. Sokak szerint ez nem túl nagy baj, hiszen az állam az újraelosztás keretében az e különbségekből fakadó hátrányok legalább egy részét kiegyenlíti, részben az adórendszerrel, részben szociális juttatásokkal, ám Fratzscher szerint ez egyrészt önmagában is helytelen, másrészt súlyosan ellenkezik a szociális piacgazdaság legfontosabb elvi alapjával. Annak jegyében az egyenlő indulófeltételek megteremtése lenne az állam feladata.

7. Ezzel szemben – állítja Fratzscher – ma egy munkavállaló jövedelme, jóléte csak felerészben függ attól, hogy ő maga milyen szorgalmas, mennyi tanulási, továbbképzési szándék van benne. A másik felét születéstől hozza magával: ez attól függ, milyen családban nőtt fel, milyenek voltak szüleinek a jövedelmi viszonyai, iskolai végzettsége. Az alacsonyabb képzettségű, kisebb jövedelmű családok eleve a városok kevésbé tehetőse részein találnak lakást, ahol az óvodák is szerényebbek, és az iskolák sem gyártják futószalagon a tanulmányi versenyek győzteseit.

8. Az egyenlőtlenység nemcsak újratermelődik, hanem ezen a mechanizmuson keresztül növekszik is, ami végső soron a demokráciát veszélyezteti. Az ország csak akkor mondhatja el magáról, hogy megfelel a valódi szociális piacgazdaság elveinek, ha a jelenleginél jóval nagyobb energiát fordít az esélyegyenlőség megteremtésére, újragondolja oktatási és képzési rendszerét. Ezzel garantálja polgárainak a szociális piacgazdaság alapkövét, a szabadságot. Fratzscher mindezt Németországra értette, ez azonban nem zárja ki azt, hogy más országokra is érvényes legyen.

Weyer Béla: HVG, 2017, adaptáció

I. RÉSZ

(30 pont / 100 pont)

Válaszoljon a következő kérdésekre!

- 1. a,** Magyarázza meg, mit jelent a „közkinccsé tesz” kifejezés! **(1 pont)**
- b,** Magyarázza meg, mit jelent a valaminek a „bibliája” kifejezés! **(1 pont)**
- c,** Magyarázza meg, mit jelent a „credója” szó! **(1 pont)**
- d,** Magyarázza meg, mit jelent a „sors fintora” kifejezés! **(1 pont)**
- e,** Magyarázza meg, mit jelent a „futószalagon gyártja” kifejezés! **(1 pont)**

2. Hány nyelvre fordították le Ludwig Erhard Jólétet mindenkinek című könyvét?

(5 pont)

3. Milyen esetben mondhatja el magáról egy ország, hogy megfelel a valódi szociális piacgazdaság elveinek?

(5 pont)

4. Miért gondolta úgy Erhard, hogy a verseny a legeredményesebb eszköz a társadalmi jólét megteremtésére?

(5 pont)

5. A szöveg alapján magyarázza meg, miért állítja azt a szerző, hogy csak abszolút értelemben hozta el mindenki számára a jólétet a szociális piacgazdaság?

(5 pont)

6. A szöveg alapján magyarázza meg, miért állítja Marcel Fratzscher közgazdászprofesszor, hogy a szociális piacgazdaság ideálja megbukott!

(5 pont)

II. RÉSZ

(30 pont / 100 pont)

Kommentár (min. 100, max. 150 szóban)

Kommentálja a szöveg alapján min. 100 szóban, hogy miért mondhatjuk, hogy nem minden úgy valósult meg, ahogy azt Ludwig Erhard, a nyugatnémet gazdasági csoda atyja elképzelte 60 éve megjelent, mindenkinek jólétet ígérő téziseiben!

III. RÉSZ

(40 pont / 100 pont)

Esszé

A két téma közül válasszon ki egyet, és írjon egy minimum 300 szavas esszét!

1. lehetőség

„Az ország csak akkor mondhatja el magáról, hogy megfelel a valódi szociális piacgazdaság elveinek, ha a jelenleginél jóval nagyobb energiát fordít az esélyegyenlőség megteremtésére”

vagy

2. lehetőség

A ruha teszi az embert? Mennyiben igaz az, hogy teljesen pontos értékítéletet tudunk alkotni az emberekről a ruházatuk alapján? Az érveket és ellenérveket is figyelembe véve fejtse ki véleményét egy min. 300 szavas esszében!